

Спутник, 13.06.2016.

Еврозону ће сахранити штедња

Мира Канкараш Тркља

Европи, чија се еврозона распада, потребно је повећање потрошње. Сви досадашњи модели оживљавања привреде су били засновани на стегању каиша и пропали су. Опасно је што се то прелило на друштво бујањем разних покрета који многим нису по вољи, упозорава Мирослав Јовановић са Института за глобалне студије Универзитета у Женеви.

© REUTERS/ Francois Lenoir
[Седам криза које убијају ЕУ](#)

Да је ђаво однео шалу, признао је и председник Европске централне банке (ЕЦБ). Марио Драги је ових дана изјавио да је „Европа изложена опасности од трајне економске штете коју је изазвала слаба продуктивност и ниски привредни раст“.

До сада су таква упозорења долазила углавном од стране критичара мера које је предузимала еврозона. Овога пута су она стигла са званичног и најпозванијег места. Драги је оценио да сама монетарна политика не може да оконча економске проблеме. Даље одлагање структурних реформи, каже он, имаће превисоку цену.

Другим речима, до сада предузето није дало никакав резултат. Како би подстакла кредитирање у еврозони, ЕЦБ је прво ставила велику количину јефтених зајмова на располагање банкама под условом да их одобравају као кредит за привреду и и домаћинства. Затим је марта прошле године кренула с програмом велике куповине актива, познатог као квантитативно лабављење. Сваког месеца је са 60 милијарди евра месечно откупљивала државне обвезнице чланица еврозоне у намери да средства буду упумпана у привреду, подстичући њен раст. И опет мршаво.

Упумпавали милијарде, добили дефлацију

Ове године су та средства повећана за трећину, на 80 милијарди евра месечно, с тим да је део новца одређен за откуп корпоративних обвезница. То је био маневар у непознато. Понадали су се да ће компаније искористити новац за улагање, чиме би подстакле раст, отварале нова радна места и погурале цене навише. Први резултати опет не обећавају.

Према подацима Евростата инфлација је и у мају остала у негативној зони. Сви покушаји ЕЦБ да је врати на два одсто, што се сматра здравим нивоом за привредни раст, остали су само покушаји.

© AFP 2016/ Angelos Tzortzinis

[Европски економисти: ЕУ треба да промени политику](#)

Спутњиков саговорник Мирослав Јовановић са Института за глобалне студије Универзитета у Женеви сматра да је Европи потребно повећање потрошње. Сви досадашњи модели оживљавања европске привреде били су засновани на стезању каиша и пропали су.

„Ханјрих Брунинг је био немачки канцелар 1930. године, који је економији која је била у депресији стегао каиш и сви знамо како се то завршило. Целокупна европска привреда, уз изузетак Немачке, сада је у депресији и свуда се стеже каиш. Није ни чудо што разноразни покрети, који многим нису по вољи, бујају као отпор свему томе“, упозорава Јовановић.

По његовој оцени, деветнаесточлана еврозона је „у спором, али јако видљивом распаду“.

„Прво су покушали упумпавање 60 милијарди евра месечно куповином државних обвезница, не би ли подстакли привреду. Пошто није ишло, сада су подигли суму на 80 милијарди месечно. Који је резултат? Све више новца улази у банкарски систем, али нема привредног раста. То не одлази у предузећа да се улаже у обртна средства, запошљавају људи и нешто производи, већ у банкарски сектор“, констатује Јовановић.

Он, уз то, упозорава да банкарски купују обвезнице САД због веће камате, а не држава у Европи. Тај модел је пропао, категоричан је он.

Садашњој ситуацији се, каже, не види крај, „поготово не добар крај“. Он сматра да се велика криза попут оне која је кренула 2007. већ догађа, о чему сведоче протести у Француској.

© AFP 2016/ EMMANUEL DUNAND

[Грчки плес на ивици еврозоне](#)

„Нема запошљавања, навала избеглица из муслиманског света је додатни притисак на незапослене и криза се са економске прелива у друштвену и сада је непознаница какав то може да има крај. За сада нема позитивних наговештаја, напротив“, изричит је Јовановић.

Спас са неба

Он сматра да је сада много потребније и боље да Европска централна банка сваком грађанину еврозоне поклони на руке хиљаду, три хиљаде евра, „као поклон с неба“. Па и већи износ. Можда не одједном, већ у току године-две дана, у више рата. Тиме би људи платили струју, купили књиге, отишли у ресторан, купили одећу, отишли на годишњи одмор десет, а не пет дана... Тај новац би, како објашњава, ушао у привредне токове и покренуо активност.

Да стриктна штедња није оправдала очекивања практично су признали и челници централних банака у Европи када су обзнанили да озбиљно размишљају управо о „новцу из хеликоптера“. Тако назван концепт први је понудио економиста Милтон Фридман 1969. године. Према једном од његових модела свим грађанима ЕУ би био подељен исти новчани износ.

Како цене робе и услуга падају, послодавци више не могу да одрже не само плате на истом нивоу, него ни радна места. Отуда идеја да се прибегне „бацању новца из хеликоптера“, коју је пре месец дана поновно актуелизовао бивши шеф британског Завода за финансијске услуге, Адер Тарнер. Челник ЕЦБ Драги је пре тога и сам изразио занимање за тај, како је рекао, занимљив концепт.

„Налазимо се у толико дубокој дефлацијској замци да би требало да размислимо о новцу из хеликоптера“, оценио је Тарнер. То, како је рекао, не треба сматрати лудом идејом, али ни леком за све болести.

Од тада је прошло месец дана. Французи више нису могли да чекају, изашли су на улице.

<http://rs.sputniknews.com/analyze/20160613/1106439719/evrozona-stednja-privreda.html>